

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ.....	i
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ii
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	v
สารบัญ.....	viii
สารบัญภาพ.....	viii
สารบัญตาราง.....	xv
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์.....	20
1.3 วิทยุนำวิจัย.....	20
1.4 ขอบเขตการวิจัย.....	20
1.5 นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ.....	21
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	22
2. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	24
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับสื่อบุคคล.....	24
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุ.....	30
2.3 แนวคิดเรื่องการเสริมสร้างพลัง (Empowerment).....	34
2.4 แนวคิดเรื่องความสามารถทางการสื่อสาร.....	37

2.5 แนวคิดเรื่องทุนของ บูร์ดิเยอ (Bourdieu).....	40
2.6 แนวคิดเกี่ยวกับเด็กและกิจกรรมสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชน.....	43
2.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework).....	51
3. ระเบียบวิธีวิจัย	52
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	52
3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	52
3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
3.4 การนำเสนอข้อมูล.....	56
4. ปัจจัยภายในชุมชน: ต้นทุนในการทำงานเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน ของผู้สูงอายุ.....	57
4.1 ประวัติภูมิหลังของลุงจันท์และป้าพรรณ : ต้นทุนติดตัว ของผู้สูงอายุ.....	59
4.2 บริบทชุมชน : ปัจจัยภายในชุมชนที่ก่อให้เกิดต้นทุนของผู้สูงอายุ.....	74
4.3 ชมรมอนุรักษ์จักรยาน: ผลผลิตจากต้นทุนของผู้สูงอายุ.....	87
4.4 ข้อเด่นของผู้สูงอายุในงานวิจัย.....	108
4.5 ข้อจำกัดของผู้สูงอายุในงานวิจัย.....	112
5. การเสริมพลังความสามารถทางการสื่อสารจากหน่วยงานภายนอก.....	117
5.1 กิจกรรมค่ายปั่นจักรยานสร้างสรรค์ของเล่นพื้นบ้าน.....	119
5.2 กิจกรรมรณรงค์ “ปีใหม่เมืองม่วงนอกม่วงใจ ถนนปลอดภัยสวมกันงดเหล้า”...	128

5.3 ค่ายเยาวชน “รู้ทันตนเอง รู้เก่งใช้สื่อ”	134
6. ความสามารถทางการสื่อสารของผู้สูงอายุเปรียบเทียบกับก่อน และหลังการเสริมพลังจากหน่วยงานภายนอก.....	141
6.1 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถทางการสื่อสารของผู้สูงอายุก่อน และหลังการเสริมพลังจากหน่วยงานภายนอกชุมชน.....	142
6.1.1 เปรียบเทียบความรู้ก่อนและหลังการเสริมพลังความสามารถ ทางการสื่อสารจำหน่วยงานภายนอก.....	143
6.1.2 เปรียบเทียบทักษะการสื่อสารก่อนและหลังการเสริมพลังความสามารถ ทางการสื่อสารจากหน่วยงานภายนอก.....	159
6.1.3 เปรียบเทียบกลยุทธ์การสื่อสารก่อนและหลังการเสริมพลัง ความสามารถทางการสื่อสารจากหน่วยงานภายนอก.....	169
6.2 บทบาทของหน่วยงานภายนอกชุมชนในการหนุนเสริมการทำงานของ ผู้สูงอายุในการพัฒนาเด็กและ เยาวชน.....	184
7. การผสมผสานทุนของผู้สูงอายุในการทำงานเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน.....	189
7.1 การผสมผสานทุนแต่ละประเภท.....	189
7.2 การผสมผสานทุนความรู้ต่างๆ	195
8. กระบวนการทำงานของผู้สูงอายุในการพัฒนาเด็กและเยาวชน.....	204
8.1 ถอดบทเรียนกระบวนการทำงานของผู้สูงอายุกับผู้ปกครองของสมาชิก ชมรมอนุรักษ์จักรยาน.....	205
8.2 ถอดบทเรียนกระบวนการทำงานของผู้สูงอายุกับเด็กๆ ในชมรมอนุรักษ์จักรยาน	209
8.3 ถอดบทเรียนกระบวนการทำงานของผู้สูงอายุกับหน่วยงานภายนอก....	229

8.4 ถอดบทเรียนเรื่องการบริหารจัดการของผู้สูงอายุเพื่อการพัฒนาเด็ก และเยาวชน.....	232
8.5 ถอดบทเรียนเรื่องลักษณะของผู้สูงอายุที่มีศักยภาพในการทำงาน เพื่อพัฒนาเด็กและ เยาวชน.....	235
9. สรุป อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ.....	239
9.1 สรุปผลการวิจัย	239
9.2 อภิปรายผล.....	258
9.3 ข้อเสนอแนะ.....	268
บรรณานุกรม.....	270
ภาคผนวก.....	276
ประวัติผู้วิจัย.....	283

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2.1 แสดงความหมายของความสามารถทางการสื่อสาร.....	38
ภาพที่ 2.2 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	51
ภาพที่ 4.1 ลุงจันทร์ เขียวพันธ์: ผู้สูงอายุที่เป็นกรณีศึกษาของงานวิจัยนี้.....	61
ภาพที่ 4.2 ป้าพรพรรณ เขียวพันธ์: ผู้สูงอายุที่เป็นกรณีศึกษาของงานวิจัยนี้.....	69
ภาพที่ 4.3 แผนที่อำเภอป่าซาง จ.ลำพูน.....	75
ภาพที่ 4.4 แผนที่ 8 หมู่บ้าน ใน ต.บ้านเรื่อน อ.ป่าซาง จ.ลำพูน	76
ภาพที่ 4.5 วัดเกาะกลาง วัดประจำหมู่บ้านหนองดู่	80
ภาพที่ 4.6 สภาพภายในวัดเกาะกลาง วัดประจำหมู่บ้านหนองดู่.....	80
ภาพที่ 4.7 วัดหนองดู่ วัดประจำหมู่บ้านหนองดู่.....	80
ภาพที่ 4.8 บ้านหนองดู่ หมู่ 1.....	82
ภาพที่ 4.9 โรงเรียนวัดหนองดู่.....	84
ภาพที่ 4.10 ถนนคอนกรีต : ความเจริญภายในหมู่บ้านหนองดู่	85
ภาพที่ 4.11 สภาพบ้านเรือนสองข้างทางของหมู่บ้านหนองดู่ หมู่ 1.....	85
ภาพที่ 4.12 ตลาดนัดข้างวัดเกาะกลาง แหล่งอาหารการกินของชาวบ้าน.....	86
ภาพที่ 4.13 ป้ายหน้าบ้านลุงจันทร์แสดงสถานที่ตั้งชมรมอนุรักษ์จักรยาน.....	87
ภาพที่ 4.14 บ้านลุงจันทร์และป้าพรพรรณ ที่ใช้เป็นสถานที่ทำกิจกรรม.....	90
ภาพที่ 4.15 ได้ทุนบ้านที่ใช้เป็นห้องเรียนภาษาอังกฤษ.....	91
ภาพที่ 4.16 บริเวณบ้านอันร่มรื่นแวดล้อมด้วยสวนลำไยที่ตั้งของชมรมอนุรักษ์จักรยาน.....	91
ภาพที่ 4.17 หลังจากกลับจากปั่นจักรยานเด็กจะมารวมตัวกันที่บ้านลุงกับป้าเพื่อทำ กิจกรรมอื่นๆ ที่ชมรม.....	92
ภาพที่ 4.18 เด็กๆ สมาชิกชมรมอนุรักษ์จักรยาน.....	96
ภาพที่ 4.19 กิจกรรมการฝึกซ้อมดนตรีไทยของสมาชิกชมรมฯ ในป้ายวันเสาร์.....	98
ภาพที่ 4.20 รถพ่วงสำหรับขนน้ำและอาหารที่ร้านอะไหล่ยนต์บริจาคให้.....	105
ภาพที่ 4.21 หมวกและเสื้อของสมาชิกในชมรมอนุรักษ์จักรยานที่ได้รับการบริจาค	

จากร้านนงอะไหล่ยนต์.....	106
ภาพที่ 4.22 แสดงข้อเด่นของลุงจันทร์และป้าพรรณ ผู้สูงอายุในงานวิจัยนี้.....	111
ภาพที่ 4.23 แสดงข้อจำกัดของลุงจันทร์และป้าพรรณ ผู้สูงอายุในงานวิจัยนี้.....	114
ภาพที่ 5.1 กิจกรรม “ค่ายปั้นจักรยานสร้างสรรค์ของเล่นพื้นบ้าน” ของโครงการสื่อสร้างสรรค์สุขภาพ ร่วมกับชมรมหนูรักจักรยาน.....	125
ภาพที่ 5.2 กิจกรรมการละลายพฤติกรรมเพื่อให้เด็กแต่ละกลุ่มทำความรู้จักกัน.....	125
ภาพที่ 5.3 การให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพ ของเล่นพื้นบ้าน การรู้เท่าทันสื่อ และการขี่จักรยาน โดยวิทยากรในด้านต่างๆ.....	126
ภาพที่ 5.4 กิจกรรมการฝึกวิเคราะห์คุณลักษณะของสื่อของเล่นพื้นบ้านและสื่อจักรยาน เพื่อการรู้เท่าทันก่อนไปปฏิบัติ.....	127
ภาพที่ 5.5 กิจกรรมฝึกภาคปฏิบัติการทำของเล่นพื้นบ้านและฝึกขี่จักรยาน.....	127
ภาพที่ 5.6 กิจกรรมการปั่นจักรยานรณรงค์งดเหล้าช่วงสงกรานต์.....	131
ภาพที่ 5.7 กิจกรรมวันสงกรานต์และการแจกสื่อเพื่อรณรงค์งดเหล้า.....	132
ภาพที่ 5.8 กิจกรรมรณรงค์งดเหล้าช่วงสงกรานต์ที่แทรกอยู่ในประเพณีสงกรานต์ และการรดน้ำดำหัว.....	133
ภาพที่ 7.1 การผสมผสานทุนประเภทต่างๆ	195
ภาพที่ 8.1 ลักษณะเฉพาะของสามกิจกรรมหลักกับเด็กชมรมหนูรักจักรยาน	212

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 แสดงถึงทุนทั้ง 4 ประเภทของลุงจันทร์ตามแนวคิดของ บูรดิเยอ.....	68
ตารางที่ 4.2 แสดงถึงทุนทั้ง 4 ประเภทของป่าพรรณ ตามแนวคิดของ บูรดิเยอ.....	73
ตารางที่ 6.1 แสดงการเปรียบเทียบความสามารถทางการสื่อสารก่อนและหลังการเสริมพลัง.....	158
ตารางที่ 6.2 แสดงการเปรียบเทียบทักษะการสื่อสารก่อนและหลังการเสริมพลัง.....	169
ตารางที่ 6.3 แสดงการเปรียบเทียบกลยุทธ์การสื่อสารก่อนและหลังการเสริมพลัง.....	182
ตารางที่ 6.4 แสดงการเปรียบเทียบความสามารถทางการสื่อสารก่อนและหลังการเสริมพลัง.....	183

ภาพที่ 4.22 แสดงข้อเด่นของลุงจันทร์และป้าพรรณ ผู้สูงอายุในงานวิจัยนี้.....	111
ภาพที่ 4.23 แสดงข้อจำกัดของลุงจันทร์และป้าพรรณ ผู้สูงอายุในงานวิจัยนี้.....	114
ภาพที่ 5.1 กิจกรรม “ค่ายปั่นจักรยานสร้างสรรค์ของเล่นที่บ้าน” ของโครงการสื่อสร้างสรรค์สุขภาพ ร่วมกับชมรมอนุรักษ์จักรยาน.....	125
ภาพที่ 5.2 กิจกรรมการละลายพฤติกรรมเพื่อให้เด็กแต่ละกลุ่มทำความรู้จักกัน.....	125
ภาพที่ 5.3 การให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพ ของเล่นที่บ้าน การรู้เท่าทันสื่อ และการขี่จักรยาน โดยวิทยากรในด้านต่างๆ.....	126
ภาพที่ 5.4 กิจกรรมการฝึกวิเคราะห์คุณลักษณะของสื่อของเล่นที่บ้านและสื่อจักรยาน เพื่อการรู้เท่าทันก่อนไปปฏิบัติ.....	127
ภาพที่ 5.5 กิจกรรมฝึกภาคปฏิบัติการทำของเล่นที่บ้านและฝึกขี่จักรยาน.....	127
ภาพที่ 5.6 กิจกรรมการปั่นจักรยานรณรงค์งดเหล้าช่วงสงกรานต์.....	131
ภาพที่ 5.7 กิจกรรมวันสงกรานต์และการแจกสื่อเพื่อรณรงค์งดเหล้า.....	132
ภาพที่ 5.8 กิจกรรมรณรงค์งดเหล้าช่วงสงกรานต์ที่แทรกอยู่ในประเพณีสงกรานต์ และการรดน้ำดำหัว.....	133
ภาพที่ 7.1 การผสมผสานทุนประเภทต่างๆ	195
ภาพที่ 8.1 ลักษณะเฉพาะของสามกิจกรรมหลักกับเด็กชมรมอนุรักษ์จักรยาน	212